EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.9.23.
COM(2020) 578 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

az EU makroregionális stratégiáinak végrehajtásáról

{SWD(2020) 186 final}

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

az EU makroregionális stratégiáinak végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS

Az EU makroregionális stratégiái („MRS”) meghatározott földrajzi területen elhelyezkedő uniós és harmadik országok által azzal a céllal kezdeményezett szakpolitikai keretek, hogy közös, hosszú távú célkitűzések meghatározásával közösen kezeljék a közös kihívásokat és lehetőségeket.

A négy makroregionális stratégia 19 uniós és 9 harmadik országot foglal magában. A makroregionális stratégiák a következők:

- a balti-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégia (EUSBSR, 2009);
- a Duna régióra vonatkozó uniós stratégia (EUSDR, 2011);
- az adriai- és jón-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégia (EUSAIR, 2014); valamint
- az Alpok-régióra vonatkozó európai uniós stratégia (EUSALP, 2016).

Az Európai Bizottság, a Tanáccsal történt megállapodásnak megfelelően[1], 2016 óta kétévente jelentést tesz közzé a négy makroregionális stratégia végrehajtásáról. Ez a harmadik ilyen jelentés, amely a 2018 közepétől a 2020 közepéig tartó időszakra vonatkozik. Ez a jelentés a makroregionális stratégiák végrehajtásának aktuális helyzetét és előrehaladását értékeli és megvizsgálja a lehetséges további lépéseket. Kiegészíti egy bizottsági szolgálati munkadokumentum (SWD), amely részletesebb információkkal szolgál mindegyik makroregionális stratégiáról. Mindkét dokumentum a makroregionális stratégiák nemzeti és tematikus koordinátorai („a makroregionális stratégiák végrehajtásának kulcsszereplői”), valamint szakértők közreműködésén alapul.

E jelentés közzétételére olyan időben kerül sor, amikor a példa nélküli Covid19-világjárvány okozta válság súlyos gazdasági, pénzügyi és társadalmi hatásokat gyakorol az európai társadalomra. Az Európai Bizottság gyorsan reagált azonnali intézkedések (pl. CRII és CRII+[2]), valamint rövid és középtávra szóló kiterjesztett javaslatok, többek között a Next Generation EU helyreállítási eszköz[3] előterjesztésével. Az Európai Tanács 2020. július 21-én megállapodásra jutott a Next Generation EU helyreállítási eszközről.

Amint az Európai Bizottság elfogadta a javaslatokat, a makroregionális stratégiák végrehajtásának kulcsszereplői elkezdték azonosítani a stratégiákat szolgáló megfelelő eszközöket, hogy segítsék a részt vevő országokat a válságra való válaszadásban. A makroregionális stratégiák bevethető és működő együttműködési keretet nyújtanak a fellépések, beruházások és projektek területükön belüli jobb összehangolásához. A makroregionális stratégiák ágazatközi jellegűek, az érdekelt felek közreműködésével készülnek és különböző kormányzati szinteket vonnak be a részvételbe. Mindezek a

[1] Tanácsi következtetés az Alpok-régióra vonatkozó európai uniós stratégiáról (EUSALP), (32) pont: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/eusalp_coucil_conclusions_27112015.pdf

[2] A koronavírusra való reagálást célzó beruházási kezdeményezés (CRII) és a koronavírusra való reagálást célzó, kiterjesztett beruházási kezdeményezés (CRII+): https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/coronavirus-response/

[3] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_940

jellemzők kulcsfontosságúak lehetnek az Európai Unió olyan prioritásainak megvalósításában, mint például az európai zöld megállapodás[4], az európai digitális stratégia[5], az „emberközpontú gazdaság”[6] és „Európa globális térnyerése”[7].

E jelentés célja kettős. Először is megállapítja a makroregionális stratégiák előrehaladását és további eredményekre irányuló elvárásokat fogalmaz meg. Másodsorban pedig feltárja a makroregionális stratégiák Covid19-válság utáni továbbfejlesztésének lehetőségét egy fenntartható, versenyképes és társadalmi szempontból inkluzív gazdasági helyreállás biztosítása céljából. A jelentés e tekintetben azt értékeli, hogy milyen szerepet tölthetnek be a makroregionális stratégiák az EU zöld, digitális és ellenállóképes jövőre irányuló új prioritásainak megvalósításában.

2. EREDMÉNYEK, KIHÍVÁSOK ÉS LEHETŐSÉGEK

Amint az már bizonyítást nyert, a négy makroregionális stratégia nagyon fontos szereppel bír az általuk érintett területeken a 2019 és 2024 közötti időszakra vonatkozó uniós prioritások, különösen az európai zöld megállapodás, az európai digitális stratégia, az „emberközpontú gazdaság” és „Európa globális térnyerésének” megvalósításában.

A makroregionális stratégiák különösen a balti-tengeri környezet állapotának[8], a Duna és mellékfolyói vizei állapotának és a Duna folyó hajózhatóságának javításában segítettek. Ezenkívül segítettek az Adriai- és a Jón-tenger tengeri és tengerparti térségeinek integráltabb és fenntarthatóbb irányításában, valamint az ökológiai folytonosság feltételeinek javításában az Alpok-régióban a zöld infrastruktúra kiépítésével.

Ezeknek az eredményeknek az elérésében kulcsfontosságú szerepet játszott a makroregionális stratégiák által a szakpolitikák egyes országok és alapok, ágazatok, kormányzati szintek és érdekelt felek közötti összehangolásához biztosított platform.

Jóllehet a makroregionális stratégiák már jelentős eredményeket értek el, a bennük rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázása időt igényel és egyfajta bátor szemléletváltást az országok részéről, miközben biztosítani kell, hogy módszeresen mérlegeljék a közös munka előnyeit.

2.1. Fő szakpolitikai fejlemények

A makroregionális stratégiákról szóló előző jelentés óta megvalósult fő fejlemények a következők: i. a Duna régióra és a balti-tengeri régióra vonatkozó stratégiákban szereplő cselekvési terveket felülvizsgálták; ii. az Észak-macedón Köztársaság csatlakozott az adriai- és jón-tengeri régióra vonatkozó stratégiához; továbbá iii. előrehaladt a valamennyi makroregionális stratégia esetében megindult „beágyazási” folyamat, amely az EU 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó finanszírozási programjai[9] releváns prioritásainak a makroregionális stratégiákkal való összehangolására irányul.

---

[4] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hu

[5] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/content/european-digital-strategy

[6] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people_hu

[7] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world_hu

[8] A Balti-tenger állapotáról szóló HELCOM-jelentés (http://stateofthebalticsea.helcom.fi/in-brief/summary-of-findings/) egyértelműen igazolja, hogy az eddigiekben a balti-tengeri stratégiai keretrendszerben megtett intézkedések, mint például a tengerbe bocsátott tápanyagok (nitrátok és foszfor) csökkentése, a szennyezettség elleni küzdelem és a biológiai sokféleség védelmére irányuló munka a balti-tengeri környezet állapotának megváltozását eredményezték.

[9] Európai strukturális és beruházási alapok (esb-alapok), Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA), Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA), Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (NDICI).

i. A Duna régióra vonatkozó stratégia felülvizsgált cselekvési tervét 2020. április 6-án tették közzé[10]. A felülvizsgált cselekvési terv összehangolja a stratégiát a régió új prioritásaival és kihívásaival, és a Duna régióra vonatkozó stratégia intézkedéseit szorosabban összekapcsolja az EU olyan új prioritásaival, mint például az európai zöld megállapodás, a kkv-k, valamint az idegenforgalom és a kulturális örökség.
A balti-tengeri régióra vonatkozó stratégia cselekvési tervének felülvizsgálata folyamatban van a szakpolitikai területek fókuszálása és észszerűsítése, valamint az együttműködés megerősítése érdekében. Ez a felülvizsgált cselekvési terv várhatóan 2020-ban kerül közzétételre.

ii. Észak-Macedóniát 2020. április 2-án hivatalosan üdvözölték az adriai- és jón-tengeri régióra vonatkozó stratégiában részt vevő kilencedik országként. Észak-Macedóniával együtt a stratégia most már öt nyugat-balkáni „bővítési” országot ölel fel, amelyek négy EU-tagállammal egyenrangú félként dolgoznak közös ügyeken.

iii. A makroregionális stratégiák szereplői 2018 óta elkezdték, illetve megerősítették a beágyazási folyamatot, amely kölcsönösen előnyös interakciókat eredményezett a stratégiákért és programokért felelős hatóságok között a 2020 utáni programozási dokumentumok elkészítése terén. Ennek folytatódnia kell a végrehajtás során a 2021 és 2027 közötti időszakban. Végső soron azon kívül, hogy a beágyazási folyamat biztosítja a makroregionális stratégiák számára a célkitűzéseik eléréséhez szükséges eszközöket, az együttműködés és a koordináció javításával várhatóan fokozza a stratégiák hatását is. Ezenkívül lehetővé teszi az uniós alapok kedvezményezettjei számára, hogy jobb eredményeket érjenek el a fellépésükkel, miközben hozzájárul a makroregionális stratégiák stratégiai célkitűzéseihez.

2.2. A makroregionális stratégiák tematikus prioritásai és összefüggésük az európai zöld megállapodással

Noha mind a négy makroregionális stratégia prioritásai az érintett régiók sajátos kihívásai és lehetőségei szerint alakulnak, mindegyik stratégiában megjelenik három közös, átfogó és összefüggő, fő prioritás[11]: a környezetvédelem és az éghajlatváltozás; kutatás és innováció és gazdasági fejlődés; és összeköttetések (közlekedés, energia, digitális hálózatok).

Az alábbi szakaszok az előző jelentés óta az e három prioritást élvező területen – folyamatok és projektek formájában – elért néhány konkrét eredményről tájékoztatnak, valamint azoknak az európai zöld megállapodás fő intézkedéseivel való összefüggéséről.

Ezek az eredmények ágazatközi és multitematikus jellegüknek köszönhetően az „emberközpontú gazdaság” és az európai digitális stratégia prioritást is támogatják.

Környezetvédelem és éghajlatváltozás

Az európai zöld megállapodás fő intézkedései között szerepel a szennyezés megszüntetése egy toxikus anyagoktól mentes környezet érdekében, valamint az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség megőrzése és helyreállítása.

A makroregionális stratégiák jelentős eredményeket értek el a vízminőség területén, amelyek az európai zöld megállapodás fő intézkedései szempontjából fontosak, valamint az ökológiai folytonosság terén, amelyek a biológiai sokféleség érdekében lényegesek.

[10] SWD(2020) 59 final - https://danube-region.eu/wp-content/uploads/2020/04/EUSDR-ACTION-PLAN-SWD202059-final-1.pdf

[11] Az egyes makroregionális stratégiák valamennyi prioritási területére vonatkozó teljes körű részletek az e jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumban találhatók.

A makroregionális stratégiák például segítettek a Balti-tenger és az Adriai- és Jón-tenger vízminőségének javításában, a Balti-tenger esetében a tengerbe bocsátott veszélyes anyagok jobb kezelésének[12], az Adriai-tenger és a Jón-tenger esetében pedig a vízminőség jobb megfigyelésének[13] köszönhetően. A makroregionális stratégiák továbbá segítettek javítani a Duna vizének állapotát is a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek kidolgozása és az árvízkockázat megelőzése közötti fokozottabb integrációnak köszönhetően[14].

Ezenkívül segítettek abban, hogy az Alpok-régióban zöld infrastruktúra épüljön ki a „csillagos kezdeményezések" révén, amelyeknek célja az, hogy az alpesi országok és régiók „Alpesi zöld infrastruktúra – az erők egyesítése a természet, az emberek és a gazdaság érdekében"[15] politikai nyilatkozatát kézzelfogható eredményekre váltsák.

Kutatás/innováció és gazdasági fejlődés

A kutatás és az innováció központi szerepet fog játszani az európai zöld megállapodásban.

Többek között a makroregionális stratégiák e tekintetben támogatják a tudás kiaknázását és a kutatás és innováció megosztását, különösen az „Alpok-régióban működő központok"[16] és a „Danube Funding Coordination Network"[17] (Duna Finanszírozáskoordinációs Hálózat) útján. A makroregionális stratégiák továbbá a transznacionális innovációs platformok és kkv-klaszterek támogatásával intelligens szakosodási stratégiákat mozdítanak elő.

Az európai zöld megállapodás esetében a fenntartható kék gazdaság is fontos szerepet játszik, különösen az EU termőföldjeit terhelő igénybevétel enyhítésében és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben.

A makroregionális stratégiák e tekintetben támogatták a kék gazdaság fenntartható fejlődését (a tengeri medencékre irányuló stratégiákhoz hasonló módon[18]). Segítik például a „kék biogazdaság" jobb megismerését a balti-tengeri régióbeli kijelölt platformon keresztül[19] és a kék technológiákkal kapcsolatos jobb tudásátadást az adriai- és jón-tengeri régióban[20].

Összeköttetések

Az európai zöld megállapodás ösztönzi a fenntartható és intelligens mobilitásra való átállás felgyorsítását, valamint a tiszta, megfizethető és biztonságos energia beszerzését. A makroregionális stratégiák e tekintetben jelentős mérföldkövekhez érkeztek, például a fenntartható és multimodális közlekedés és a fenntartható energiaellátás terén.

Például a közlekedés területén 2020. június 30-án a Duna régióból tíz közlekedési miniszter ismételten megerősítette elkötelezettségét a Dunára és hajózható mellékfolyóira vonatkozó, 2014 decemberében elfogadott „Hajóutak helyreállítására és karbantartására irányuló

[12] https://www.syke.fi/projects/hazbref

[13] https://www.adrioninterreg.eu/index.php/2019/08/02/funded-projects-under-s-o-2-2/#toggle-id-3

[14] https://environmentalrisks.danube-region.eu/tisza-ministerial-meeting/

[15] https://www.alpine-region.eu/results/28-alpine-states-and-regions-adopted-political-declaration-%E2%80%9Ealpine-green-infrastructure-%E2%80%93

[16] https://www.alpine-region.eu/projects/re-search-alps

[17] https://knowledgesociety.danube-region.eu/working-groups/wg-3-newly-established-danube-funding-coordination-network-dfcn/

[18] Az atlanti-óceáni tengeri stratégia (https://atlanticstrategy.eu/en), a nyugat-mediterrán térség kék gazdaságának fenntartható fejlesztésére irányuló kezdeményezés – WestMED (https://www.westmed-initiative.eu/) és a Fekete-tengerre irányuló közös tengerügyi menetrend (https://blackseablueconomy.eu/206/common-maritime-agenda-black-sea).

[19] https://www.submariner-network.eu/blue-platform

[20] https://www.italy-croatia.eu/web/beat/about-the-project

főterv”[21] végrehajtása mellett. Ez egy fontos lépés a hajóutak állapotának a Duna folyó[22] több kritikus szakaszán történő javításához és összességében a multimodális közlekedésnek a régióban való megvalósulásához.

A makroregionális stratégiák támogatják továbbá a balti-tengeri régióban a közlekedési folyosók fenntartható fejlődését[23], valamint az adriai- és jón-tengeri régióban a cseppfolyósított földgáz (LNG) tengeri szállítás céljára történő elosztását és az azzal való ellátást[24].

A makroregionális stratégiák már bizonyították, hogy jelentős szerepet játszanak az úgynevezett „ökológiai és digitális kettős átállásban” azáltal, hogy támogatták az európai digitális stratégia végrehajtását, különösen az Alpok-régióban az intelligens, digitális átalakulásnak az alpesi falvakban való előmozdítását célzó stratégiai kezdeményezések révén[25].

2.3. Hozzáférés a finanszírozáshoz és beágyazás

Mivel a makroregionális stratégiáknak nincsenek saját forrásaik, végrehajtásuk a különféle forrásokból származó finanszírozási források összekapcsolásától függ. A makroregionális stratégiák sikere vagy kudarca ebből kifolyólag végeredményben attól függ, hogy képesek-e biztosítani azt, hogy az uniós, nemzeti, regionális és egyéb köz- és magánforrások össze legyenek hangolva az érintett stratégia prioritásaival.

Következésképpen a makroregionális stratégiák forrásigényei és a finanszírozási lehetőségek közötti szakadék áthidalása a 2021 és 2027 közötti időszak komoly kihívása lesz.

Az európai strukturális és beruházási alapok (esb-alapok) jelentős pénzügyi erőforrásokat nyújtanak, valamint eszközök és technikai lehetőségek széles körét, amelyek segíthetnek a szinergiák és a kiegészítő jelleg biztosításában. Ugyanakkor a makroregionális stratégiák és az esb-alapok programjainak összehangolása az eddigiekben korlátozottan valósult meg és főként az európai területi együttműködés (Interreg) programjaira összpontosult.

A makroregionális stratégiákra kiterjedő négy Interreg transznacionális program[26] különleges szerepet játszott a stratégiák támogatásában. Amellett, hogy – noha különböző mértékben – fenntartották a makroregionális stratégiák irányítási struktúráit, ezek voltak a makroregionális stratégiák projektjeinek/tevékenységeinek leginkább látható finanszírozási forrásai. Az Interreg programok azonban – az igen kedvező katalitikus szerepük ellenére – nem rendelkeznek sem a makroregionális stratégiák nagyratörő célkitűzéseinek és prioritásainak kezeléséhez szükséges mérettel (nagyon korlátozott költségvetések), sem pedig az ahhoz szükséges tulajdonságokkal (projektek típusai).

Átfogó hatókörüknek és pénzügyi forrásaiknak köszönhetően az esb-alapok nemzeti/regionális programjai eredményesebben is képesek lennének együttműködni/együttműködhetnének a makroregionális stratégiákkal a stratégiák és a programok kölcsönös előnyére.

---

[21] https://navigation.danube-region.eu/danube-ministers-of-transport-sign-again-conclusions-on-effective-waterway-rehabilitation-and-maintenance/

[22] http://www.fairwaydanube.eu/

[23] https://projects.interreg-baltic.eu/projects/scandriaR2act-2.html

[24] https://superlng.adrioninterreg.eu/

[25] https://www.alpine-space.eu/projects/smartvillages/en/home

[26] Interreg Balti-tenger (ERFA, 264 millió EUR), Interreg Duna (ERFA, 222 millió EUR), Interreg Adriai- és Jón-tenger (ERFA és IPA, 99 millió EUR), Interreg Alpesi térség (ERFA, 117 millió EUR) transznacionális együttműködési programok.

Az esb-alapok nemzeti/regionális programjainak prioritásai nagymértékben összhangban állnak a makroregionális stratégiákéival. Egyre több, a 2014 és 2020 közötti időszakra irányuló program számol be makroregionális stratégiák projektjeinek támogatásáról[27], ahogyan az a programok irányító hatóságai által benyújtott éves végrehajtási jelentésekből kiderül[28]. A makroregionális stratégiákkal való és a programok közötti megfelelő összhangnak a megteremtése a makrorégiókban azonban jelentősen fokozná ennek a támogatásnak a hatását.

Az esb-alapok nemzeti/regionális programjainak többsége 2014 folyamán nem vette figyelembe a makroregionális stratégiák célkitűzéseit és tevékenységeit. Ezek közül a programok közül nagyon kevés irányult ágazatközi prioritásokra, és szinte mindegyik programból hiányoztak a területeken átívelő jelleggel kapcsolatos szempontok.

Az egyes országok esb-alapokból finanszírozott nemzeti/regionális programjai közötti együttműködés olyan új koncepció, amely szemléletváltást tesz szükségessé. Ezek a programok lényegében befelé fókuszálnak, még akkor is, ha a makrotérség programjaival való összehangolás/koordináció növelheti az intézkedések eredményességét és hatását. Fontos lesz ezért fokozni a tájékozottságot az országok és régiók közötti együttműködés előnyeiről.

Az EU nemzeti és regionális finanszírozási programjai következő generációjának mozgósítása mindezen okokból kifolyólag továbbra is alapvető feladata lesz a makroregionális stratégiáknak. Ahhoz, hogy ez megtörténjen, kiemelten fontos eljutni egyfajta politikai konszenzusra a tekintetben, hogy az alapokat össze kell hangolni a makroregionális stratégiák prioritásaival és célkitűzéseivel.

Mivel az országok és régiók közötti együttműködést célszerű általános gyakorlattá fejleszteni, a 2021 és 2027 közötti időszakra javasolt kohéziós politikai szabályozások a makroregionális stratégiák projektjei/tevékenységei támogatását előmozdítani hivatott rendelkezéseket tartalmaznak. A makroregionális stratégiák közösen elfogadott prioritásainak a 2021 és 2027 közötti időszak uniós finanszírozási programjaiba történő integrálásához azonban a makroregionális stratégiák nemzeti és tematikus koordinátorai és az e programokért felelős nemzeti/regionális hatóságok közötti eredményes és folyamatos együttműködés szükséges.

A makroregionális stratégiák és az esb-alapok nemzeti/regionális programhatóságai közötti fokozódó és konstruktív párbeszéd már produkált kedvező jeleket. Mind a négy makroregionális stratégia kezdeményezéseket indított ennek a „beágyazási” folyamatnak a gyorsítása és megerősítése végett. A makroregionális stratégiák végrehajtásának kulcsszereplői egyre aktívabban népszerűsítik az érintett programhatóságokkal folytatandó makroregionális együttműködést, elérve ezáltal, hogy azok jobban megértsék a nemzeti/regionális határokon túlnyúló problémák közös megválaszolását célzó együttműködés előnyeit. Ez másfelől lehetővé teszi az érdekelt felek számára, hogy növeljék kapacitásukat és fokozzák teljesítményüket.

Jelenleg számos olyan kezdeményezés zajlik, amelyek az esb-alapok programjainak a stratégiákban foglalt célkitűzések támogatása céljából való mobilizálását hivatottak javítani. Minden egyes makroregionális stratégia esetében makroregionális folyamatokat és kiemelt/emblematikus projekteket/tevékenységeket azonosítottak. Az esb-alapok programjai irányító hatóságainak hálózatai fejlesztés/konszolidálás alatt állnak a transznacionális

[27] Pl. azáltal, hogy a pályázati felhívásokban többletpontokat juttatnak a makroregionális jelentőséggel vagy hatással bíró projekteknek.

[28] A jelentéstételi időszak alatt az esb-alapok programjai által a makroregionális stratégiák támogatásáról rendelkezésre bocsátott adatok nem eléggé következetesek az aggregáláshoz és körültekintően kell felhasználni azokat. A bizottsági szolgálati munkadokumentumban (SWD) szerepel egy összefoglaló.

projektek finanszírozásának és végrehajtásának megkönnyítése érdekében. Olyan javaslatok mérlegelése is folyamatban van, amelyek a következőkre irányulnak:

- a makroregionális stratégiák végrehajtása kulcsszereplőinek bevonása a programok monitoringbizottságaiba;
- a projektelképzelések működőképessé tétele a javaslatok (együttes) kidolgozása és az intézkedések/projektek finanszírozásra való kiválasztása révén; valamint
- a tartalom és az intézkedések összehangolása, pl. tematikus vagy konkrét/célzott felhívások útján.

Mivel a közvetlenül irányított uniós programok (pl. LIFE, Erasmus, Horizont 2020, Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz – CEF) gyakran előmozdítják a transznacionális együttműködést, így ezek újabb lehetséges finanszírozási forrást jelentenek. A makroregionális stratégiák végrehajtásának kulcsszereplői korlátozott számú példát hoztak fel a makroregionális stratégiák és néhány közvetlenül irányított uniós program, nevezetesen a LIFE, a CEF és a Horizont 2020 közötti szinergiákra. E szinergiák megerősítéséhez eseti alapú megközelítést kell alkalmazni, ugyanis a közvetlenül irányított uniós programok az EU-27 egészére irányulnak és földrajzilag nem fókuszáltak.

Végül pedig a makroregionális stratégiák területein belül zajló Interreg, IPA és NDICI határokon átnyúló együttműködési programok is jelentősen hozzájárulhatnak a stratégiák célkitűzéseinek teljesüléséhez. Ebben a tekintetben a programok előkészítésének korai szakaszaitól kezdve a 2021 és 2027 közötti időszakban történő végrehajtásukon át végig elengedhetetlen, hogy az e programokért felelős hatóságok és a makroregionális stratégiák végrehajtásának kulcsszereplői együttműködjenek.

2.4. Irányítási és adminisztratív kapacitás

Mind a négy makroregionális stratégia irányítási struktúrája létrejött és működik a következő három, egymással kölcsönösen összefüggő szinten[29]: politikai szint, koordinációs szint és végrehajtási szint. Ahhoz, hogy valamennyi makroregionális stratégia lépést tartson a fejleményekkel, az irányítási kérdések felülvizsgálata és továbbfejlesztése továbbra is központi jelentőségű marad mindegyik stratégia esetében, hiszen a jól működő irányítási struktúra kritikus fontosságú a stratégiák sikere vagy kudarca szempontjából. Az elmúlt két év alatt fejlődés történt a négy makroregionális stratégia irányítási és adminisztratív kapacitásában, és számos érzékelhető eredményről lehet beszámolni.

Az Alpok-régióra vonatkozó stratégia keretében különleges munkacsoportot hoztak létre az irányítás eredményességének mérlegelése és annak javítására vonatkozó javaslatok előterjesztése céljából. A Duna régióra vonatkozó stratégia keretében a különböző kulcsszereplők szerepét tisztázó, irányításról szóló dokumentum és naprakész eljárási szabályzat született. A Balti-tengerre vonatkozó stratégia irányítási struktúrája a cselekvési terv felülvizsgálatának részeként szintén felülvizsgálat alatt áll.

A négy makroregionális stratégia végül jó példaként szolgál a végrehajtó szerveik és a stratégiák által lefedett területek szempontjából releváns többoldalú környezetvédelmi irányító struktúrák közötti együttműködésre[30].

[29] COM(2014) 284 final, a makroregionális stratégiák irányításáról.

[30] Példák: regionális tengeri egyezmények, mint például a Barcelonai Egyezmény az adriai- és jón-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégia esetében és a HELCOM a balti-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégia esetében, vagy hegységekre és medencékre vonatkozó regionális egyezmények, mint például az Alpesi Egyezmény az Alpok-régióra vonatkozó európai uniós stratégia esetében, a Nemzetközi Duna-védelmi Bizottság (ICPDR) és a Kárpátok Egyezmény a Duna régióra vonatkozó uniós stratégia esetében.

Politikai szint

A politikai szintet mind a négy makroregionális stratégia esetében általában a külügyminiszterek, bizonyos esetekben pedig az uniós alapokért felelős miniszterek és hatóságok képviselik. Ők határozzák meg a politikai és stratégiai irányt. Az Alpok-régióra vonatkozó stratégia esetében a regionális hatóságok is fontos szerepet töltenek be a politikai/stratégiai megbeszélésekben.

A soros elnökség szerepe is egyre jelentősebbé válik valamennyi stratégiában, mivel a részt vevő országok elismerik annak fontosságát a makroregionális stratégiák stratégiai irányának kijelölésében. A Duna régióra, az adriai- és jón-tengeri régióra és az Alpok-régióra vonatkozó stratégiák keretében az „elnökségi trió" rendszerét vezették be, és annak szerepe megerősödött.

A politikai kötelezettségvállalás megerősítése elengedhetetlen: az érintett országok nemzeti és regionális hatóságainak képeseknek kell lenniük arra, hogy miniszteri szinten még inkább stratégiai jellegű vezető szerepet vállaljanak és ezáltal áthidalják a szakadékot a határozott politikai kötelezettségvállalások és a közigazgatási szervek azok követésére való képessége között.

Koordinációs szint

A nemzeti koordinátorok végzik a makroregionális stratégiák résztvevő országokon belüli és közötti koordinálását. Ők együtt összekötő platformként funkcionálnak a politikai szint – amely felé beszámolnak a végrehajtásról és javaslatokat nyújtanak be – és a végrehajtási szint – amely felé stratégiai iránymutatással szolgálnak – között. Számos részt vevő ország vezetett be több szintű koordinációs mechanizmusokat nemzeti szinten, amelyek biztató eredményekkel járnak. Célszerű azonban több figyelmet fordítani a személyzet folytonosságára és a megfelelő adminisztratív támogatásra.

Végrehajtási szint

A végrehajtó szervek (tematikus/kiemelt fontosságú/szakpolitikai irányító- vagy akciócsoportok) szerepe érzékelhetően nőtt, mivel ezek a makroregionális stratégiák cselekvési tervei napi végrehajtásának mozgatórugói. A makroregionális stratégiák végrehajtási kulcsszereplőinek pénzügyi, politikai és adminisztratív támogatásra van szükségük feladataik ellátásához. Ezért további munkára van szükség ahhoz, hogy e kulcsszereplők megfelelően fel legyenek ruházva egyértelmű hatáskörökkel és eredményes döntéshozatali képességgel, miközben gondoskodni kell arról, hogy rendelkezzenek a szükséges erőforrásokkal, technikai kapacitással és készségekkel.

A makroregionális stratégiák végrehajtását támogató „eszközökkel" kapcsolatban is haladásról számoltak be. 2018 szeptembere óta létrejött és (újra) működik a Duna régióra vonatkozó uniós stratégia új Duna Stratégiai Pontja (DSP). Az adriai- és jón-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégia létesítménypontja 2015 óta segíti a stratégia irányítását és végrehajtásának kulcsszereplőit. Az Alpok-régióra vonatkozó európai uniós stratégia közgyűlése 2020 februárjában úgy döntött, hogy a stratégia támogatására technikai támogató struktúrát hoz létre. A balti-tengeri régióra vonatkozó stratégia szintén törekszik adminisztratív kapacitásának megerősítésére és a többi makroregionális stratégia kapcsán szerzett tapasztalatokra alapoz.

A makroregionális stratégiák elnökségei az Európai Bizottsággal és az Interact program támogatásával együttműködési hálózatokat, módszereket és eszközöket fejlesztettek ki a stratégiáknak az EU 2020 utáni finanszírozási programjaiba való beágyazása céljából.

Továbbá az Interact az Európai Bizottság támogatásával folytatja a makroregionális koncepció előmozdítását a stratégiák végrehajtásában részt vevő kulcsszereplők stratégiákon átívelő hálózatainak kiépítésével (pl. az irányítás, a közlekedés, a környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területén) és megerősítésével, valamint a végrehajtó szervek kapacitásának bővítésével.

Civil társadalom

A makroregionális stratégiák több szintű és több érdekelt felet felölelő irányítási rendszere jellegénél fogva különféle transznacionális, ágazatközi és régióközi szereplőket von be különböző típusú tevékenységekbe. A makroregionális stratégiák módszere lehetővé tette új érdekelt felek bevonását és az együttműködés új dinamikáinak és módjainak kialakítását. Az összes makroregionális stratégia törekszik arra, hogy bevonja a civil társadalmat a tematikus területeken folyó munkába. A végrehajtó szervek egyre inkább összeköttetésbe kerülnek a civil társadalommal. A helyi közösségek részvétele megerősíti a makroregionális stratégiák intézkedéseinek alulról felfelé építkező dimenzióját, különösen azon intézkedésekét, amelyek a fiataloknak a makroregionális stratégiák folyamatába való fokozottabb bevonására összpontosítanak; ezek egyre jelentősebbekké válnak mind a négy makroregionális stratégiában.

A Duna régióra vonatkozó stratégiába a civil társadalmat részvételen alapuló tervezésre, közösségépítésre és helyzetbe hozásra alapozó platformokon keresztül vonják be. A civil társadalom képviselői kulcsfontosságú partnerek a nemzeti részvételi napok lebonyolításában – a 2019. évi Duna Részvételi Napon több mint 1 000 fő vett részt.

A balti-tengeri régióra vonatkozó stratégia esetében a civil társadalmi szereplők, elsősorban felsőoktatási intézményekből és kutatóintézetekből, számos projektben/tevékenységben vesznek részt. Ugyanakkor szükség van az üzleti közösség, a nem kormányzati szervezetek és a fiatalok fokozottabb bevonására.

Az adriai- és jón-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégia esetében az érdekelt felek platformja működik, az Alpok-régióra vonatkozó stratégia keretében pedig megkezdődött egy digitális részvételi platform kiépítése a fenntartható kezdeményezések terjesztésének támogatására és a civil társadalom érdekelt feleinek bevonására.

A civil társadalmi szervezetek szerepe következésképpen erősödött és azt célszerű tovább ösztönözni.

2.5. Nyomon követés és értékelés

A makroregionális stratégiák számos eredményt érnek el, a kapacitást érintő belső hatásoktól és az országok és régiók közötti összehangolási/együttműködési folyamatoktól kezdve egészen az olyan transznacionális projektekig/tevékenységekig, amelyek végrehajtás alatt állnak vagy amelyek elősegítése folyamatban van. A gyakorlatban azonban kihívást jelent ezeknek az eredményeknek a mérése és a róluk való beszámolás.

Folyamatban vannak nyomon követési rendszerek kidolgozására irányuló kezdeményezések, nevezetesen a cselekvési tervekben foglalt prioritásokhoz kapcsolódó mutatókról és célkitűzésekről való megállapodás útján.

További munka szükséges az egyes makroregionális stratégiák által produkált eredmények összetettségének megértéséhez, többek között alapvető intézményi fejlesztésre és kapacitásfejlesztésre az érintett országok és érdekelt felek körében. A politikai támogatottság megőrzéséhez hasznos volna egy átfogó nyomon követési mechanizmus is, amely a

végrehajtás kulcsszereplőit is segítené az egyes stratégiák gyengeségeinek és erősségeinek jobb megértésében.

Az Interreg Európai Területfejlesztési és Kohéziós Megfigyelő Hálózat (EPSON) program keretében kifejlesztettek egy nyomon követési eszközt, az Európai Területi Nyomon Követési Rendszert (ETMS), amely többek között a makroregionális stratégiákat hivatott szolgálni. Az eszköz területi információkkal látja el a makroregionális stratégiák végrehajtásának kulcsszereplőit és az egyéb érdekelt feleket.

2.6. Kommunikáció

A legutolsó Eurobarométer felmérés (2019. október) szerint a négy makroregionális stratégiával kapcsolatos tájékozottság egyre nagyobb az uniós lakosság körében, ami legnagyobb valószínűség szerint annak tudható be, hogy a kommunikációs tevékenységek érzékelhetően intenzívebbé váltak a jelentéstételi időszak alatt. Mostanra mindegyik makroregionális stratégia rendelkezik egy-egy teljesen működőképes szervvel, amely a tájékozottságot hivatott növelni az érdekelt felek és a személyek körében (a balti-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégia [EUSBSR]: Let's communicate (Kommunikáljunk!); a Duna régióra vonatkozó uniós stratégia [EUSDR]: Duna Stratégia Pont; az adriai- és jón-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégia [EUSAIR]: létesítménypont; és az Alpok-régióra vonatkozó európai uniós stratégia [EUSALP]: AlpGov). Mindegyik makroregionális stratégia rendelkezik saját honlappal, aktív közösségimédia-fiókokkal és hírlevelekkel, és egyre növekszik az ezekre előfizetők száma. Az adriai- és jón-tengeri régióra vonatkozó stratégia és a Duna régióra vonatkozó stratégia már közös kommunikációs tervekkel is rendelkezik a kommunikációs tevékenységek és az üzenetek összehangoltságának biztosítására. Az Alpok-régióra vonatkozó európai uniós stratégia esetében a „Pitch.Your.Project"[31] (Nyújtsd be a te projekted!) kezdeményezés lehetővé teszi a fiatalok számára, hogy közvetlenül hozzájáruljanak a stratégia végrehajtásához.

Az utóbbi két évben egyértelműen növekedett azoknak a nemzeti és makroregionális eseményeknek a száma, amelyek a közigazgatási szervek, a finanszírozási programok és a lakosság elérésére irányulnak. A többek között az Európai Bizottság „Média programja" által támogatott éves fórumok a makroregionális stratégiák fő éves eseményei, amelyek nagy számú résztvevőt vonzanak. A médiaérdeklődés növeléséhez elengedhetetlen, hogy magas rangú politikusok részt vegyenek az éves fórumokon.

A „Földközi-tenger Partvidéke és Makroregionális Stratégiák Hete" újabb kulcsfontosságú rendezvény, amely összehozza a makroregionális stratégiák végrehajtásának kulcsszereplőit. Ez a szlovén vezetésű kezdeményezés sikeresnek bizonyult a nemzeti média és a széles nagyközönség elérésében.

2020. februárjában először rendezték meg a „Makroregionális Stratégiák Hete" rendezvényt Brüsszelben, amelynek célja az egyes makroregionális stratégiákra összpontosító találkozók és műhelytalálkozók együttes megtartása. A makroregionális stratégiák érdekelt felei ezt a rendezvényt lehetőségként üdvözölték arra, hogy a stratégiákat összehangolják és megosszák a tapasztalatokat, eszmecserét folytassanak az uniós intézmények képviselőivel és növeljék a tájékozottságot.

Nemzeti szinten valamennyi stratégia fokozta tájékoztatási eseményeit, azonban további munkára lesz szükség. Noha jelenleg az angol a munkanyelve mind a négy stratégiának, célszerű ösztönözni, hogy a lakossággal való kommunikáció nemzeti nyelven folyjon.

[31] https://www.alpine-region.eu/pitch-your-project-2020

3. A TOVÁBBI LÉPÉSEK

A makroregionális együttműködés hatékony eszköze a gazdasági, társadalmi és területi fejlődés és integráció támogatásának és a jó kapcsolatok szomszédos országokkal való előmozdításának.

A makroregionális stratégiák a végrehajtás terén immár több mint 10 éves múlttal integráns részét képezik az EU területi együttműködési eszköztárának, noha a bennük rejlő lehetőségek még nem kerültek teljesen kiaknázásra.

A világ gyorsan változik, a makroregionális stratégiáknak pedig lépést kell tartaniuk az új prioritásokkal. Ahhoz, hogy a makroregionális stratégiák továbbra is megoldásokat nyújtsanak a közös kihívásokra, fontos, hogy rendszeresen felülvizsgálják és aktualizálják azokat. Biztosítaniuk kell az egyensúlyt a felmerülő új igények és prioritások kielégítésére való képesség és a kézzelfogható eredményekkel járó munka folytonosságának biztosítása között.

Covid19-válság, európai zöld megállapodás és európai digitális stratégia

Amint a Covid19-világjárvány hatásai érzékelhetővé váltak, a makroregionális stratégiák nemzeti koordinátorai kezdeményezéseket tettek annak mérlegelésére, hogy a makroregionális stratégiák hogyan segíthetnék a résztvevő országokat a válság összehangolt intézkedésekkel történő legyőzésében. A makroregionális stratégiák által betölthető szerep mértéke az Európai Bizottság által meghozott kezdeményezések fényében, nevezetesen a javasolt Next Generation EU helyreállítási tervvel jobban körvonalazódott.

A makroregionális stratégiák koordináló szervei találkoztak, hogy megvitassák, hogy az egyes stratégiák milyen intézkedéseket hozhatnának a részt vevő országok és régiók helyreállításának és közép- és hosszú távú gazdasági válaszának elősegítésére. Ezenkívül 2020. június 17-én találkozott a négy makroregionális stratégia elnöksége avégett, hogy meghatározzák a lehetséges témákat, amelyek minden egyes stratégia szempontjából relevánsak, és amelyek esetében a makroregionális stratégiák közötti együttműködés megerősítése segíthet a makrorégiók fenntartható és reziliens helyreállításában, ugyanakkor támogatva az unió zöld és digitális prioritásait is.

A makroregionális stratégiák nemzeti koordinátorai első kezdeményezéseinek elindítását követően minden egyes stratégia esetében politikai szinten most már arra kell ösztönözni a végrehajtás kulcsszereplőit, hogy hangolják össze erőfeszítéseiket valamennyi érintett érdekelt féllel a makrorégióban azokon a területeken, amelyeken a makroregionális stratégiák bizonyították hozzáadott értéküket. Ennek magában kell foglalnia a makroregionális stratégiák szerepét az európai zöld megállapodás és az európai digitális stratégia végrehajtásában, amelyek Európa növekedési stratégiájának sarokkövei, valamint az olyan területeket, mint például a fenntartható idegenforgalom, a kkv-k transznacionális klaszterei vagy az egészségügy.

Beágyazás és végrehajtás

Sikeresen be kell fejezni a 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó nemzeti/regionális uniós finanszírozási programoknak a makroregionális stratégiák érintett prioritásaival való összehangolási folyamatát („beágyazás”). Ez alapvető fontosságú ahhoz, hogy a makroregionális stratégiák elérjék gazdasági, társadalmi és területi célkitűzéseiket, valamint hogy a programoknak javuljon az eredményessége és fokozódjon a hatása a makrorégióban megvalósuló együttműködésnek és az intézkedések összehangolásának köszönhetően. E cél érdekében:

- Ajánlott, hogy a makroregionális stratégiák végrehajtásának kulcsszereplői és a 2021 és 2027 közötti uniós finanszírozási programokért felelős nemzeti/regionális hatóságok fokozzák erőfeszítéseiket a programok véglegesítése előtt.
- Minden egyes makroregionális stratégia esetében célszerű a program(irányító) hatóságok releváns hálózatát létrehozni avégett, hogy a makroregionális stratégiák 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó uniós finanszírozási programokban foglalt prioritásainak eredményes végrehajtása biztosított legyen a makrorégióban. Ezeknek a hálózatoknak központi szerepük van, és jól szervezetteknek kell lenniük a 2021–2027-es időszak alatti és azon túli működéshez. A hálózatok „találkozóhelyként" szolgálnak a program(irányító) hatóságok számára, hogy kapcsolatba léphessenek a makroregionális stratégiák végrehajtásának kulcsszereplőivel, összehangolják a makroregionális stratégiák programjaiban foglalt intézkedések végrehajtását, valamint előmozdítsák a programok közötti együttműködést a várt makroregionális hatás szavatolása érdekében. Már most biztató eredményeket hoznak a balti-tengeri régióban és a Duna régióban működő első ilyen hálózatok.

Hozzáférés a Bizottság által közvetlenül kezelt alapokhoz

A makroregionális stratégiák nemzeti és tematikus koordinátorainak célszerű ösztönözniük az érintett projektgazdákat (pl. makroregionális szereplőket) arra, hogy a közvetlenül irányított uniós eszközök (pl. Európai horizont, Digitális Európa program, LIFE, Erasmus, Egységes piac program[32]) által közzétett versenyeljárásokban (pl. projektekre irányuló pályázati felhívásokban) részt vegyenek.

Ahhoz, hogy maximális legyen sikerük valószínűsége, a makroregionális stratégiák nemzeti és tematikus koordinátorainak célszerű ösztönözniük és elősegíteniük a nemzeti/regionális szakértelem igénybevételét a projektekre irányuló pályázati felhívásokra vonatkozó magas színvonalú ajánlatok kidolgozásának támogatása végett.

A makroregionális stratégiák irányítása

A politikai szintnek meg kell erősítenie a makroregionális stratégiák irányításában betöltött vezető szerepét a következők révén:

- határozott stratégiai iránymutatás nyújtása;
- a makroregionális stratégiák és más területi/ágazati nemzeti és transznacionális stratégiák és szakpolitikák összhangjának megteremtése;
- valamennyi makroregionális stratégia nemzeti és tematikus koordinátorának megfelelő felhatalmazása és egyértelmű hatáskörrel való felruházása, és megfelelő erőforrásokkal való ellátása;
- a többszintű irányítás megerősítése a regionális/helyi érdekelt feleknek, a civil társadalomnak, többek között a fiataloknak a makroregionális stratégiák végrehajtásába történő eredményes bevonásával.

Az éves fórumokkal párhuzamosan megrendezett éves miniszteri/politikai találkozók értékes bevált módszernek bizonyultak, amelyet minden makroregionális stratégia tekintetében mérlegelni kell. Az éves miniszteri találkozók nagyon hasznosak az elszámoltathatóság biztosításához, a szakpolitikai döntések meghozatalához és stratégiai iránymutatás nyújtásához, pl. miniszteri/politikai nyilatkozatok elfogadása révén. A nemzeti és tematikus koordinátorokat meg kell bízni a meghozott döntések végrehajtásával és az eredményekről való beszámolással a következő éves miniszteri találkozón.

[32] A 2021–2027-es időszak programjaira vonatkozó jelenlegi bizottsági javaslatok alapján.

A Duna régióra vonatkozó és az adriai- és jón-tengeri régióra vonatkozó stratégia keretében szerzett tapasztalatokra építve minden makroregionális stratégiát többek között a következő feladatokért felelős technikai támogató struktúrának kell segítenie: a soros elnökség támogatása és az intézkedések folytonosságának biztosítása; kommunikációs tevékenységek lebonyolítása; a tematikus koordinátorok és irányítócsoportok támogatása; a makroregionális stratégiákon belüli és azok közötti összhang, valamint a tengeri medencékre vonatkozó stratégiákkal való összhang biztosítása; a program(irányító) hatóságok és a makroregionális stratégiák végrehajtásának kulcsfontosságú szereplői hálózatainak elősegítése; és a nyomon követés és értékelés koordinálása. A technikai támogató struktúrának stabil finanszírozási forrással kell rendelkeznie a folytonosság biztosítása érdekében. A makroregionális stratégiák területét (Balti-tenger, Duna, Adriai- és Jón-tenger, alpesi térség) lefedő Interreg transznacionális együttműködési programoknak kulcsszerepet kell játszaniuk.

Rendkívül fontos kommunikálni a makroregionális stratégiákat az érdekelt felek és a lakosság felé. E területen folytatni kell a munkát és ki kell azt terjeszteni a makroregionális stratégiákon belül és azok között átívelően, célzottabb kommunikációval, a szinergiák kiaknázásával és a koordináció és a harmonizáció javításával.

A makroregionális stratégiák szerepe az uniós bővítési politikában

Az „Európa globális térnyerése” uniós prioritással és az új bővítési módszerrel összhangban az Európai Unió Nyugat-Balkánra vonatkozó uniós perspektívájának támogatásában kulcsfontosságúak a szorosabb szinergiák a bővítési folyamattal[33].

Politikai szinten a tapasztalatcserét és az együttműködést magas szintű kezdeményezésekkel kell megvalósítani a régióban, így például az EU–Nyugat-Balkán csúcstalálkozók és más regionális együttműködési kezdeményezések révén. Ezáltal elkerülhetők az átfedések, lehetővé válik a jobb együttműködés és javul a regionális együttműködés, amelynek végső célja az, hogy a régióban élő emberek életére kifejtett kedvező hatás erősebb legyen.

Tovább kell erősíteni a Nyugat-Balkánnak a Duna régióra vonatkozó és az adriai- és jón-tengeri régióra vonatkozó stratégiába való egyenlő feltételekkel történő bevonását, többek között az ökológiai és digitális kettős átállás végrehajtásában való eredményes részvételének biztosításával. A nyugat-balkáni részt vevő országok hatóságainak elegendő forrást kell allokálniuk annak biztosítására, hogy eredményesen vegyenek részt a makroregionális stratégiák irányítási és végrehajtási struktúráiban.

4. KÖVETKEZTETÉSEK

A Covid19-világjárvány és az annak következtében fellépő gazdasági válság által kiváltott jelenlegi kivételes körülmények között az országok és régiók közötti együttműködésre nagyobb szükség van, mint valaha. A válság olyan gazdasági, pénzügyi és társadalmi következményekkel jár, amelyeket egyetlen ország sem tud egyedül kezelni. Az EU innovatív eszközöket és rendkívüli pénzügyi eszközöket biztosít a „válaszadáshoz és a helyreállításhoz”: rövid távon a világjárvány kitörése következtében az európai társadalom szövetében okozott károkra való válaszadáshoz és azok elhárításához; közép- és hosszú távon pedig a helyreálláshoz egy zöld, digitális, ellenállóképes és társadalmilag befogadó gazdaságba való beruházással. A válság utáni helyreállítás óriási lehetőség a jövő Európájának alakítására.

Mindezek alapján a makroregionális stratégiáknak jelentős szerepet kell játszaniuk abban, hogy segítsék a részt vevő országokat és régiókat a gazdasági válság legyőzésében olyan

[33] COM(2020) 57 final: A csatlakozási folyamat javítása – hiteles uniós perspektíva a Nyugat-Balkán számára.

uniós prioritások koordinált módon történő végrehajtásával, mint például az európai zöld megállapodás, az európai digitális stratégia, az „emberközpontú gazdaság” és „Európa globális térnyerése”. Különös figyelmet kell fordítani a fenntartható idegenforgalomra, a kkv-k támogatására és a transznacionális innovációra.

A tagállamoknak most egyedi lehetősége nyílik arra, hogy előmozdítsák a makroregionális stratégiák érintett prioritásainak a 2021 és 2027 közötti időszak uniós nemzeti és regionális programjaiba (esb-alapok, EMVA, IPA, NDICI) való beépítését. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy a programokat és a makroregionális stratégiákat összehangoltan hajtsák végre a makrorégiókban.

Határozottabb politikai kötelezettségvállalásra és hajtóerőre van szükség ahhoz, hogy a makroregionális stratégiák lényegesen hozzájáruljanak a részt vevő országok közép- és hosszú távú gazdasági helyreállásához és jólétéhez.

Függelék: Az EU makroregionális stratégiáinak térképe

